

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

6 Sexta notat vitium distinctio Iudificatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Nunc autem ad doctrinam. Emendationem est ex vestigiis indicibus & ex principio dist. ubi hoc reperitur.

C. I. PALEA. I. Unde eadem Augustinus Anglorum episcopo Gregorius a scribis dicens.

Ubi enixa fuerit mulier, post quot dies intrare ecclesiam debeat, testamenti veteris praeceptione didicisti: quia pro masculo xxxii. pro femina vero lxxi. diebus debet abstinere: quod tamen sciendum, quia in mysterio accipitur.

I. ¶ Palca. De Palca uicineri in praefatione dictum est. Hac vero, cui primum proponitur nomen Palca, habetur etiam in manuscriptis exemplaribus (exceptis duobus Vaticanis: & Th. quatuor conueniunt cum sequenti capite. Si mulier, addita ad illius initium uoce, Nam: quomodo modum apud Gregorium.

C. II. ¶ Mulier enixa gratias aethra ecclesiam intrare hora eadem non prohibetur.

Si mulier eadem hora, qua genuerit, actura gratias intrare ecclesiam, nullo pondere peccati gravatur: voluptas etenim carnis, non dolor in culpa est. In carnis autem commissione voluptas est: in prolis uero partu dolor & gemitus. Unde & ipsa prima matri omnium dicitur: a [in dolentibus paries]. Si itaque enixam mulierem prohibemus intrare ecclesiam, ipsam ei poenam suam, in culpam deputamus.

¶ Mulierem enixam, vel quod ab ea genitum fuerit, eadem hora nihil prohibet baptizari.

C. III. Idem ad eundem.

Baptizari autem vel enixam mulierem, vel hoc quod genuerit, si periculo mortis urgeret, vel ipsa hora eadem qua gignit, vel hoc quod gignitur, eadem qua nati est, nullo modo prohibetur: quia i. sicut sancti mysterii gratia uiuentibus, atque discernentibus, cum magna discretione providenda est: ita quibus mors imminet, sine ulla dilatione offerenda est: ne dum adhuc tempus ad praebendum redemptionis mysterium quaeritur, interuenient paululum mora; inueniri non ualeat qui redimatur.

I. ¶ Quia sicut] Hinc usque ad uer. Ne dum. addita sunt ex B. Gregorio.

¶ Antequam puer ablaetetur, uel mater purificetur, uel eius concubitus uir non accedat.

C. IIII. Item.

Ad se eius uero concubitus uir suus accedere non debet, quousque qui gignitur, ablaetetur. Prava autem in conjugatorum moribus consuetudo surrexit, ut mulieres filios, quos gignunt, nutrire contemnant, eosque aliis mulieribus ad nutriendum tradant: quod uidelicet ex sola causa & incontinentia uideretur inuentum: quia dum se continere nolunt, despiciunt lactare quos gignunt. Haec itaque qua filios suos ex prava consuetudine aliis ad nutriendum tradunt, nisi purgationis tempus prius transferat, h. uir suus non debent admisceri, quippe cum & sine partus causa, cum in consuetudine detinentur, uir suus nisi eeri prohibeantur: ita ut morte lex & sacra ferat, si quis uir ad menstruatam mulierem accedat. Quae tamen mulier, dum ex consuetudine mensura patitur, prohiberi ecclesiam intrare non debet, quia ei natura superfluitas in culpam non ualeat imputari, & per hoc quod inuita patitur, iustum non est, ut ecclesia ingressu priuetur: Novimus & namque, quod mulier, quae sanguinis fluxum patitur, post regnum Domini ueniens, a vestimenti eius similitudine tetigit, atque statim ab ea sua infirmitas recessit. Si ergo in fluxu sanguinis posita, laudabiliter perit Domini uestimentum tangere, cur quae mensuram sanguinis patitur, ei non liceat Domini ecclesiam intrare? & ipsa. ¶ Si igitur bene praesumpserit, quae uestimentum Domini in languore posita, tetigit, quod uni personae infirmanti conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus, quae natura sua uicio infirmantur? ¶ Sancta autem communionis mysterium in eisdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex ueneratione magna percipere non praesumpserit, laudanda est; sed si percipiat, non iudicanda. Bonarum quippe mentium est ibi etiam [aliquo modo] culpas suas agnoscere, ubi culpa non est: quia saepe sine culpa patitur quod uenit ex culpa. Unde etiam cum esurimus, sine culpa comedimus, quibus ex culpa primi hominis factum est, ut esuriramus.

DISTINCTIO VI.

Quia uero de natura superfluitate sermo capiti haberi, quaeritur, ubi post illud quod per simoniam soler accidit, uel corpus Domini qualiter accipere ualeat, uel si iudicanda sit, sacra mysteria celebrare.

¶ De multiplici genere illustrati.

C. I. De haec ita scribit B. Gregorius c. August. Anglorum episcopo, res. ii.

Testamentum ueteris legis hunc pollutum Domino dicit, & nisi lotum aqua, etiam uique ad uesperam, id intrare ecclesiam non concedit. ¶ Quod & tamen aliter intelligens populus spiritalis, quali per simoniam cum illadi reputat, qui tentatus immunditatis, ueris in imaginibus in cogitatione inquinatur. Sed laudandus est aqua, ut culpam cogitationis lachrymis abluat, & nisi prius ignis tentationis recesserit, reum se quasi uique ad uesperam cognoscit. ¶ Sed est in eadem illusione ualde necessaria discretio, qua subtiliter pensari debet, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula, aliquando ex natura superfluitate & infirmitate, aliquando ex cogitatione contingit. Et quidem cum ex natura superfluitate, uel infirmitate euenit, omnimodo haec illusio non est timenda: quia hanc animus neciens pertulisse magis dolendus est, quam fecisse. Cum uero ultra modum appetitus gulae in sumendis alimentis rapitur, atque iecur humorem receptacula grauantur, habet exinde animus aliquem featum, non tamen usque ad prohibitionem percipiendi sacri mysterii, uel missarum solemniam celebrandi, cum fortasse aut dies exigat, aut exhibere & mysterium pro eo, quod sacerdos alius in loco deest, ipsa necessitas compellit. Nam si adsumat, qui implere mysterium ualeant, illusio per crapulam facta, a perceptione sacri mysterii prohibere non debet, sed ab immolatione sacri mysterii abstinere, h. ut arbitror, humiliter debet, si tamen dormientem turpi imaginatione illusio non coeuserit. Nam sunt, quibus ita plerumque illusio nascitur, ut eorum animi etiam in somno corporis positus, non coeuserit turpibus imaginationibus. ¶ Quia in re unum ibi offenditur, quod ipsa mens rea non fit tunc, sed suo iudicio penitus libera, cum se, etsi dormienti nihil meminit uidisse, tamen in uigiliis corporis meminit in ingluuiem coeuisse. Si uero ex turpi cogitatione uigilantis oritur illusio in mente dormientis, pater animo fatus reatus. Videt enim a qua radice inquinatio illa processerit: quia i. quod co-

a cap. 10. ad interrogata Aug. Anglorum episcopi. b Gregorius ibidem continenter. Beda lib. 1. de hist. Angl. cap. 27. Nicolaus ad consilia Bulgarorum, cap. 61. c nam in proli pulatione geniturus. Greg. i. par. 1. c. 62. f Greg. ibid. continenter. Nicolaus ad consilia Bulg. c. 62. Beda lib. 1. de hist. Angl. c. 27. Ivo par. 2. c. 82. g al. carnis incontinentia. h transferri. i. uir. i. Leviticus. k Matth. 9.

a al. humiliter ueniens. b addita sunt ista duo uerba ex B. Greg. & Beda. c ex 11. interrogatione Augusti. Anglorum episcopi. Beda lib. 1. de hist. Angl. c. 27. Burch. 1. s. cap. 43. Ivo par. 2. c. 82. Pam. 1. c. 200. Polyd. 1. 11. c. 6. d al. uesperam. e paulo aliter in original. & apud caeteros collectores. f al. quia. Ivo par. 2. c. 111. g al. exhiberi. h al. abstineri. i. al. qui.

gitav.

gitarit sciens, hoc pertulit nefciens, & 4 propter talem pollutionem a facio mysterio ea die abstinere oportet.

¶ [Veris] In pluribus codicibus B. Gregori, & apud Bedam, & in collectione conciliorum Calixti 13 o. impressa, legitur variis: in aliquibus vero B. Gregori codicibus, variis: sed ab glossa non est mutata.

¶ [Si tamen] In Codicibus B. Gregori, & apud Bedam est, si tamen dormientes mentem turpis imaginatio non concusserit. In collectione vero ipsorum etiam manuscripta, si tamen animus dormientis turpes imaginationes concusserit, quomodo sensum verum etiam lectio Pamormia: nam Burchardus, & Ivo parvus de originali delicto.

¶ [Non sit tunc, sed fuit] Omnia fere Gratiani manuscripta exemplaria habent, vel suo: Caterum magna hoc loco est inter ceteros collectio, & Bedam & B. Gregori. Alices variis: In collectione ipsorum etiam manuscripta est, qua in re iudicio libera. Veritas ob eandem varietatem nihil est in contextu mutatum.

¶ [Et propter] Hoc usque ad finem, neque in codicibus B. Gregori, neque apud Bedam, neque in tribus vetustis Gratiani exemplaribus videtur. Sunt tamen apud Burchardum, Ivoem, & Anonimum, & Polycarpum.

¶ [Peccatum non dicitur peccatum cogitatione] solum, sed delectatione & consensu.

C. II. PALEA. I. Sed a pensandum est, ipsa cogitatio utrum in suggestione, an delectatione, vel (quod majus est) peccati consensu acciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, videlicet suggestione, delectatione, consensu: suggestio quippe fit inter diabolum, delectatio per carnem, consensus per spiritum: quia & b primo culpam seipsum suggestit. Eva velut caro delectata est, Adm velut spiritus consentit. Et necessaria est magna discretio, ut inter suggestionem, delectationem, & consensum iudex sui animus praesideat.

Cum enim malignus spiritus peccatum suggerit in mente, si nulla peccati delectatio sequatur, peccatum omnimodo perpetratum non est: cum vero caro delectata coeperit, tunc peccatum incipit nasci: si autem etiam ad consensum ex deliberatione descendit, tunc peccatum cognoscitur peccatum. In suggestione igitur peccati semen est, in delectatione fit nutrimentum, in consensu perfectio. Et sipe contingit, ut hoc, quod malignus spiritus feminat in cogitatione, caro in delectationem trahat, nec tamen animus eadem delectationi consentiat. Et cum carne sine anima delectari nequeat, ipse tamen animus carnis voluptatibus relictus in delectatione carnali aliquo modo ligatur inuitus, ut et ex ratione contradicit, nec consentiat, & tamen delectatione ligatus sit, sed ligatur se vehementer ingemiscat. Unde & ille cecelis exortus praecipuus miles gemit, dicens c: [Vide aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, & captivam me detinentem in lege dei peccati, quae est in membris meis] Si autem captivus erat, minime repugnabat: quapropter & captivus erat, & repugnabat. Igitur legi mentis eius legi, quae in membris est, repugnabat: si autem repugnabat, captivus non erat. Ecce iraque homo est (ut tradidit) captivus, & liber: liber ex voluntate, quam diligit; captivus ex delectatione, quam potat inuitus.

¶ [Palear] Abest hoc palea non solum a primo & decimo Vaticanis, verum & ab aliis, quae aliquos paleas habent. Rationem autem abest omnibus. In quibus enim capis hoc reperitur, comparatur potius cum superiore, quemadmodum etiam apud Burchardum & Ivoem.

¶ [Suggestionem] Sic emendatum est ex originali, ad quod parum distat Ivo: antea legatur, & necessaria est

a Bedalid. Burch. Lt. c. 93. Ivo par. 2. c. 52. b al. cum primo. c Rom. 7. d al. legem.

magna discretio inter suggestionem, & inter delectationem, atque consensum, iudicem sui facit animus praesidem. Burchardus iudicem sui praesidere animum. Reliquis fere ut Gratianus. Apud Bedam vero, & inter suggestionem, atque delectationem, inter delectationem, & consensum iudex sui animus praesideat. In collectione ipsorum & necessarium est magna discretione inter suggestionem, & delectationem atque consensum iudicem sui prodeat animum.

¶ [Si autem] Magna etiam hoc loco codicum varietas est. brevissima, & satis integra lectio est in codice epistoliarum B. Gregori, olim Lucetia impressi. Si autem captivus erat, minime pugnabat, sed pugnabat, quapropter captivus non erat. Ecce itaque, &c.

¶ [Quando sit peccatum] nocturni imaginibus illud.

C. III. ¶ Ieron Ildorus lib. 3. sententiarum, de summo bono, cap. 6. Non a est peccatum, quando nolentes imaginibus nocturnis illudimur, sed tunc est peccatum, si, antequam illudamur, cogitationis affectibus pravenimur. Luxuria quippe imagines, quas in veritate gessimus, saepe dormientibus in animo apparent, sed innoxiae, si non concupiscendo occurrunt. Qui nocturnam illusionem polluitur, quamvis extra memoriam turpium cogitationum sese praesentat inquinatum, tamen hoc ut reutaretur, culpa sua tribuat, suamque immunditiam statim seclibus tergat.

Hu usque b respondetur. In Lege, & in Evangelio naturale jus continetur, non tamen quaecumque in Lege & Evangelio inventum, naturali iuri coherere probatur. Sunt enim in Lege quaedam moralia praecpta, ut non occides: quaedam mystica, ut peccata sacrificiorum praecpta, ut de agno & alia similibus. Moraliamanata ad naturale jus spectant, atque ideo nullam novam abilitatem recepisse monstrantur. Mystica vero, quantum ad superfluum, a naturali iure probantur aliena: quantum ad moralem intelligentiam, inveniuntur sibi annexa, ac per hoc, esse secundum superfluum, & deinde esse mutata, tamen secundum moralem intelligentiam, mutabilitatem nescire probantur. Naturale ergo jus ab exitu rationalis creaturae incipit, ut supra dictum est, manet immutabile. Jus vero consuetudinis post naturalem legem exortum habuit, ex quo homines convenientes in unum, ceperunt simul habitare, quod ex eo tempore factum creditur, ex quo Cain, c. civitatem adificasse legitur: quod cum diluio d. propter hominum vastitatem fere vastatur, extinguitur, postea a tempore Nemroth reparatum, sive potius immutatum, existimatur, cum ipse simul cum aliis alios cepit opprimere: alii sua imbecillitate ipsi divini caeperint esse subiecti. unde in Genesi c. legitur de eo [Coepit Nemroth robustus venator esse coram Domino.] id est, i. hominum oppressor & extirpator, quos etiam ad turrim adificandam allexit.

¶ [Id est] Glossa ordinaria ad istum locum ex Alcaino ita habet: id est, hominum oppressor, & extirpator: quos allexit, ut turrim contra Deum confruerent.

DISTINCTIO VII.

¶ [Si autem] constitutio capis a justificationibus, quae Dominus tradidit Moysi, dicens: [Si emeris servum Hebraum, &c.]

¶ [De conditionibus legum.] C. I. ¶ Ieron Ildorus lib. 5. Erym. c. 1. ait. Moyses gentis Hebraeae primus omnium divinas leges factis literis explicavit. Phoronaus Rex Graecis primus leges, iudiciaque constituit. Mercurius Trimegistus primus leges Aegyptiis tradidit. Solon primus leges Atheniensibus dedit. Lycurgus primus Lacedaemoniis iura ex Apollinis autoritate confinxit. Numma Pompilius qui Romulo successit in regno, primus leges Romanas edidit. Deinde, cum populus seditiosos.

a Ivo p. 9. c. 112. b al. ita. c Genes. 4. d Genes. 7. e Gen. 10. f Exod. 12.

